

په افغانستان کې د اوبو ستونزه او د کلیو بیارغونې او پراختیا وزارت هڅې

په افغانستان کې د اوبو د کموالي او همدا راز د اوبو د کچې د ټیټوالي ستونزه ډیره جدي ده.

۱: د څښاک د اوبو ستونزه:

د امریکې د متحده ایالتونو یوې جیولوجیکې سروې بنسټولې چې له ۲۰۰۴ م کاله تر ۲۰۱۲ م کاله پورې د افغانستان د ځمکې لاندې اوبو کچه ۱،۴ متره بنسټه شوي ده خو دا چې تر ۲۰۱۲ م کاله وروسته هم په دې هیواد کې سپیری وچکالی دوام وکړ نو د سیمو په توپیر د اوبو کچه ان تر ۲۰ مترو هم بنسټه شوه.

چې له دې کبله گڼې څاه گانې وچې شوې او څاه ایستل اسانه کار هم نه دی او پر یوې څاه له ۵۰ زرو نیولې تر ۱۰۰ زرو پورې افغانی لگښت راځي.

د څښاک د اوبو د کموالي او نشتوالي ستونزه نړیواله ده د ملگرو ملتونو د یوه راپور له مخې تر ۲۰۲۵ م کاله پورې به په نړۍ کې له پاکو اوبو د محرومو وگړو شمیر ۱،۸ میلیاردو خلکو ته ورسیري.

د افغانستان د کلیو د بیا رغونې او پرمختیا وزارت له ۱۳۸۲ کال راهیسي په افغانستان کې د څښاک د پاکو اوبو په چمتو کولو بوخت دی. یوازې تیر لمریز کال یې د افغانستان په ټولو ولایتونو کې د څښاک د اوبو د چمتو کولو په موخه ۶۹۶ څاه گانې ایستلې دي. او دا بهیر اوس هم په چټکتیا سره روڼ دی. یاد وزارت روان کال (۱۳۹۸) په افغانستان کې د څښاک د اوبو ۵۱۱ پروژې گټې اخستې ته سپارلې دي، چې څاگانې ایستل، د لاسي پمپونو لږول، د بمبو لږول او د اوبو رسولو شبکې په کې شاملې دي.

د کلیو د بیا رغونې او پرمختیا وزارت وايي چې ۴ کلونه مخکې د ټول افغانستان ۴۲ سلنه خلکو د څښاک پاکو اوبو ته لاس رسی درلود خو وايي له نیکه مرغه اوس دا سلنه ۵۴ ته پورته شوې ده.

د یاد وزارت د ولسي تړون پروگرام چې تر ۲۰۲۶ م کاله به روان وي ژمن دي چې د څښاک د پاکو اوبو د چمتو کولو په برخه کې ستراتیژي او پلانونه جوړ کړي او بیا یې پلي کړي، هیله ده چې په دې موده کې افغان وگړي د پاکو اوبو له نعمته برخمن شي. بله خوا افغان حکومت نړیوالې ټولني ته ژمن دی چې تر ۲۰۳۰ م کاله د افغانستان ټولو وگړو ته د څښاک پاکې اوبه برابرې کړي.

د پاکو اوبو نشتوالي یو شمیر خلک له خپلو سیمو بې ځایه کیدو ته اړ ایستي او له بلې خوا د نا پاکو اوبو کاروني راز، راز ناروغۍ خپرې کړې دي. د یوه راپور له مخه په دغه هیواد کې هره ورځ ۱۳۳ ماشومان د ناپاکو اوبو د څښلو له کبله مړه کیږي.

خو د کلیو د بیا رغونې او پرمختیا وزارت نه یوازې دا چې سیمیزو خلکو ته د څښاک پاکې اوبه برابرې بلکې ځای پر ځای یې کوچیانو ته هم د پاکو اوبو د برابرولو په موخه گڼې پروژې پلي کړې دي.

یاد وزارت ژمن دی چې له یوې خوا افغان وگړو ته د څښاک پاکې اوبه برابرې کړي او له بله پلوه د اوبو کیفیت پورته کړي او همدا راز د هغو توکیو کیفیت پورته یوسي چې د اوبو رسولو په پروژو کې کارول کیږي.

۲- د اوبه خور د اوبو ستونزه:

څرگنده ده چې د ۴ لسيزو جگړو د افغانستان د اوبو خور دوديز سيستم ويجاړ کړی دی، نه بندونه او سربندونه پاتې دي نه کاريزونه تاند دي او نه يې ذخيرې شته بله دا چې د يو شمير راپورونو له مخه د افغانستان د اوبو ۴۰ سلنه زيرمي هم د وچکالی له کبله وچې شوې دي.

د افغانستان د کلیو د بيا رغونې او پرمختيا وزارت په خپل ټول توان سره هڅه کوي چې ددغه هيواد د اوبه خور رنگ شوی سيستم بيا ورغوی او نوي کارونه هم وکړي.

ياد شوي وزارت يوازي سبرکال يانې په ۱۳۹۸ لمريز کال کې د اوبه خور ۲۴۳ پروژې گټې اخستني ته سپارلي دي. چې د کانالونو ايستل، د کاريزونو پاکول، سربندونه جوړول، ويالي جوړول او د اوبو زيرمي په کې راځي.

په ټوله کې په روان ۱۳۹۸ لمريز کال کې ياد شوي وزارت د څښاک او اوبه خور د اوبو ۷۵۴ پروژې تر سره کړې او گټې اخستني ته سپارلي دي چې په ټوله کې پرې ۲۰،۱۹۵،۲۳۴ امريکايي ډالره لگښت راغلی او نيغ په نيغه ترې ۹۹۳،۹۰۹ خلکو گټه اخستې ده.